

การจัดลำดับข้อมูลเกี่ยวกับระบบกลางและการมีส่วนร่วมของประชาชน

อะไรคือระบบกลาง และระบบกลางเกี่ยวข้องกับทุกคนอย่างไร ?

“ระบบกลาง” เป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งระบบเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่ผลใช้บังคับอยู่ก่อนแล้ว โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชน รวมทั้งองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่อาจได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการร่างกฎหมายด้วยการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมายที่ตนเป็นผู้เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมายของประชาชนได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

ดังนั้น ระบบกลางจึงมีความสำคัญกับทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาระบบประชาธิปไตยผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน (Participatory democracy)

รูป 1 อ้างอิงข้อมูลจากกองพัฒนาระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

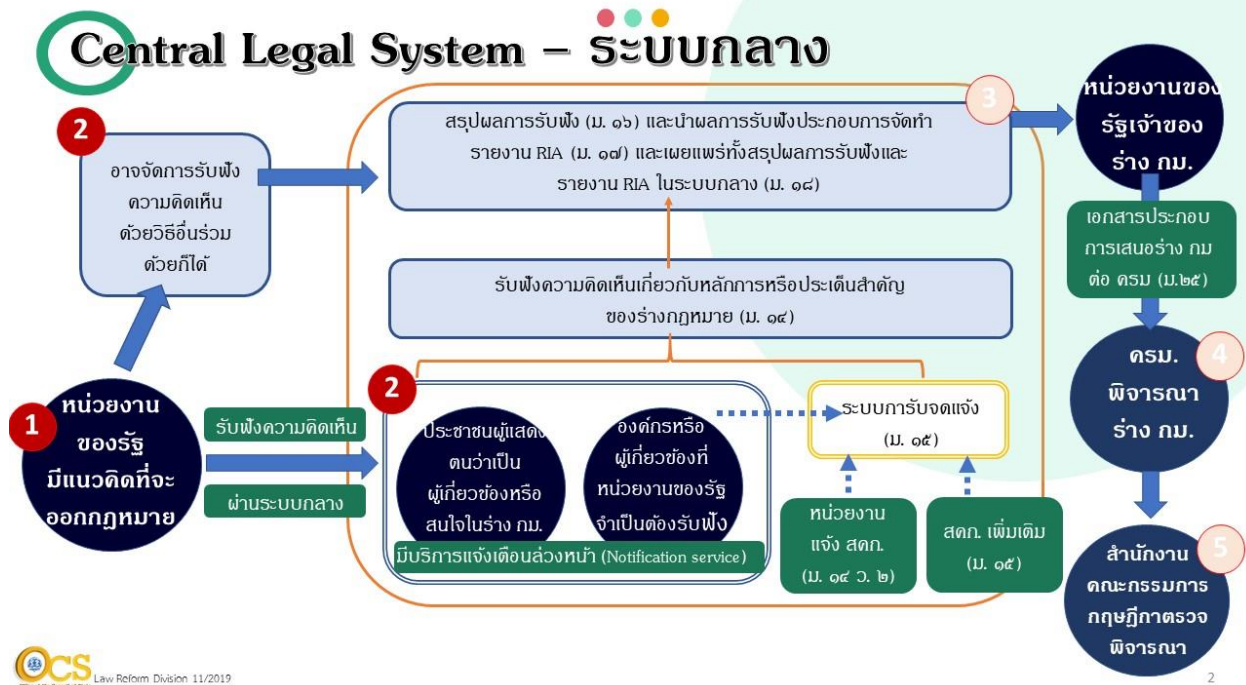
ใครเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาและดำเนินงานระบบกลาง และจะเสร็จสมบูรณ์เมื่อไหร่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้รับมอบหมายหน้าที่ให้เป็นผู้ดำเนินงานระบบกลาง โดยร่วมกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (สพร.) เนื่องจากการพัฒนาระบบกลาง ต้องมีการบูรณาการองค์ความรู้ ทั้งด้านกฎหมาย การออกแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน (UX/UI) การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ ซึ่งรวมถึงการแปลงข้อมูลจากข้อมูลกายภาพ (เช่น เอกสารที่เป็นกระดาษ หรือไฟล์ PDF ที่เป็นรูปภาพ) ให้เป็น ข้อมูลที่อยู่ในรูปที่สะดวกต่อการประมวลผล นอกจากนี้ ยังต้องมีการทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการและกระบวนการในการออกกฎหมายเพื่อให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาระบบกลาง จึงใช้เวลาพอสมควร ปัจจุบันนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาคาดว่าจะสามารถนำระบบในเวอร์ชันทดลอง ขั้นสุดท้าย (Beta Version) ให้ประชาชนได้ทดลองใช้ภายในปลายปี 2563 ทางสำนักงานฯ จะรายงาน ความคืบหน้าการดำเนินการผ่านเว็บไซต์และเฟสบุ๊คเพจของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเป็นระยะ ๆ ด้วย

ท่านจะมีส่วนร่วมในกระบวนการร่างกฎหมายผ่านระบบกลางได้อย่างไรบ้าง

หากท่านหรือองค์กรของท่านได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางตรงหรือทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบด้านบวกหรือด้านลบ ท่านหรือองค์กรของท่านก็ถือเป็น “ผู้เกี่ยวข้อง” ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 แล้ว โดยกฎหมายฉบับนี้ให้สิทธิแก่ท่านในการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรับฟังความคิดเห็นก่อนการร่างกฎหมายของหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย โดยขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องจะถูกบรรจุในกระบวนการร่างกฎหมายดังนี้

หากท่านเป็นประชาชนทั่วไป

สำหรับประชาชนทั่วไป ท่านสามารถเข้าร่วมในกระบวนการร่างกฎหมายได้ด้วยการลงชื่อและให้ข้อมูลกลุ่มกฎหมายที่ท่านสนใจเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการร่างกฎหมายสำหรับบรรดากฎหมายที่ท่านมีส่วนเกี่ยวข้องหรือสนใจ โดยหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบกฎหมายนั้น ๆ จะติดต่อไปยังผู้เกี่ยวข้อง โดยในระหว่างที่ระบบกลางยังไม่สามารถให้บริการได้ ขอให้ท่านใช้แบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpOLSeDXhj8UG71X64ZKTLypqUhgpT_8q-fHpSnXQaexKigEG-VVw/viewform?usp=sf_link

เมื่อท่านกรอกข้อมูลและกดยืนยันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ระบบจะทำการแจ้งความประสงค์ของท่านไปยังหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มกฎหมายนั้น ๆ โดยท่านจะได้รับอีเมลยืนยันหลังจากที่สำนักงานฯ ได้รับการยืนยันกลับมาจากหน่วยงานดังกล่าวว่าได้รับข้อมูลของท่านและบรรจุเข้าไปในฐานข้อมูลผู้เกี่ยวข้องของหน่วยงานเรียบร้อยแล้ว

หากท่านเป็นตัวแทนองค์กรหรือหน่วยงานภาคเอกชนหรือภาคสังคม

หากท่านเป็นตัวแทนองค์กรหรือหน่วยงานภาคเอกชนหรือภาคสังคม ท่านอาจใช้ช่องทางการจัดแจ้งความประสงค์เช่นเดียวกับช่องทางของประชาชนทั่วไปตามลิ้งค์ข้างต้นก็ได้ หรือหากหน่วยงานหรือองค์กรของท่านได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับร่างกฎหมายร่างใดร่างหนึ่งหรือของกลุ่มกฎหมายกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง สำนักงานฯ หรือหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบร่างกฎหมายจะติดต่อประสานงานท่านเพื่อขอความยินยอมในการเข้าเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการรับฟังความคิดเห็น และขอให้ท่านให้การยินยอมตามลิ้งค์ ดังต่อไปนี้

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdlivUvjsTUKW0xLyUZhHBpoN80p3TGV13bLu8r2f_jqivthQ/viewform?usp=sf_link

เมื่อท่านกรอกข้อมูลและกดยืนยันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ระบบจะทำการแจ้งความประสงค์ของท่านไปยังหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มกฎหมายนั้น ๆ โดยท่านจะได้รับอีเมลยืนยันหลังจากที่สำนักงานฯ ได้รับการยืนยันกลับมาจากหน่วยงานดังกล่าวว่าได้รับข้อมูลของท่านและบรรจุเข้าไปในฐานข้อมูลผู้เกี่ยวข้องของหน่วยงานเรียบร้อยแล้ว

หากท่านเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการร่างกฎหมาย

หน่วยงานของรัฐเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้พัฒนาระบบกฎหมายของประเทศเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ลดขั้นตอน ภาระ และต้นทุนของการใช้ชีวิตและการดำเนินธุรกิจของประชาชน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพร้อมให้การสนับสนุนหน่วยงานของรัฐทุกหน่วย ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การปฏิบัติตามหลักการและหัวใจสำคัญของระบบประชาธิปไตยที่ยึดเอาประชาชนเป็นศูนย์กลาง การให้ข้อมูล และการร่วมมือเพื่อดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในขั้นต้นนี้ หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่หลัก 2 ประการที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านระบบกลาง

1. การดำเนินการรับฟังความคิดเห็นก่อนการร่างกฎหมาย โดยให้เชิญผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจเข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็น โดยอาจจะจัดผ่านระบบกลาง (หลังจากระบบกลางเปิดให้บริการ) หรือดำเนินการด้วยวิธีการอื่นเพิ่มเติมที่เหมาะสมกับลักษณะของเรื่อง ข้อจำกัดของผู้เกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้ ต้องจัดให้มีการเผยแพร่สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น (จากการรับฟังทุกช่องทางและทุกวิธีการ) ผ่านระบบกลางด้วย

2. การจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้โดยง่าย ไม่ว่าจะเป็นตัวบทกฎหมาย คำอธิบายและสรุปสาระสำคัญของกฎหมาย คำแปลกฎหมายเป็นภาษาอังกฤษ หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามกฎหมายนั้น โดยในขณะที่ระบบกลางยังอยู่ในระหว่างการดำเนินงาน ให้หน่วยงานจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายผ่านระบบสารสนเทศของหน่วยงานไปพลางก่อน

รายละเอียดเกี่ยวกับการกั้ง 2 ประการข้างต้นที่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐควรทราบ

หากท่านเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้องหรือจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายที่หน่วยงานของท่านรับผิดชอบ ท่านอาจศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามภารกิจดังกล่าวได้ ดังนี้

1. แนวทางเกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้เกี่ยวข้องในระหว่างที่ระบบกลางยังไม่เปิดให้บริการ

a) ท่านสามารถเปิดรับจดแจ้งผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจผ่านระบบสารสนเทศหรือเว็บไซต์หลักของหน่วยงานท่านได้เอง โดยอาจส่งข้อมูลรายชื่อผู้เกี่ยวข้องให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเก็บรวบรวมเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบกลางต่อไปด้วยก็ได้

b) ท่านจะได้รับข้อมูลรายชื่อผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจที่แสดงความยินยอมและลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย โดยสำนักงานฯ จะจัดส่งรายชื่อให้ท่านเป็นประจำทุกสัปดาห์ เมื่อท่านได้รับและดำเนินการเพิ่มรายชื่อดังกล่าวในทะเบียนรายชื่อผู้เกี่ยวข้องแล้ว ให้ท่านแจ้งสำนักงานฯ ด้วย สำนักงานฯ จะได้ทำการยืนยันสถานะกับผู้เกี่ยวข้องและประชาชนที่แสดงความสนใจต่อไป

c) เมื่อท่านมีการจัดรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมายหรือเกี่ยวกับกฎหมายในความรับผิดชอบ ให้ท่านแจ้งผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจในทะเบียนผู้เกี่ยวข้องด้วยทุกครั้ง (อาจเป็นการแจ้งผ่านอีเมลก็ได้) โดยมีข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อยดังต่อไปนี้

- 1) วิธีการรับฟัง สถานที่ ระยะเวลา และรายละเอียดการเข้าร่วมการรับฟัง
- 2) สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายขึ้นเพื่อแก้ไข ปัญหา หรือทำภารกิจในเรื่องนั้น รวมทั้งความมุ่งหมายและผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์
- 3) คำอธิบายหลักการหรือประเด็นสำคัญของร่างกฎหมายโดยใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย
- 4) บุคคลซึ่งได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ในด้านการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ หรือผลกระทบในทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือ ผลกระทบอื่นที่สำคัญ
- 5) เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดให้มีระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ หรือ การกำหนดโทษอาญา รวมทั้งหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2. แนวทางเกี่ยวกับการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลกฎหมาย

a) หน่วยงานของท่านมีภารกิจในการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายที่ท่านเป็นผู้รับผิดชอบบังคับใช้

b) ข้อมูลกฎหมายต้องเผยแพร่มีดังต่อไปนี้

1) คำพิพากษา ในส่วนของการเผยแพร่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมาย และพระราชกำหนด ให้ท่านเผยแพร่เป็นรายฉบับทั้งฉบับแรกและฉบับแก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งให้จัดทำและเผยแพร่ฉบับซึ่งมีการนำบทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมไปแทนที่บทบัญญัติซึ่งถูกแก้ไขเพิ่มเติมไว้ในฉบับเดียว (หรือที่เรียกว่า ฉบับอัปเดต) โดยท่านอาจอ้างอิงวิธีการจัดทำกฎหมายฉบับอัปเดตได้จากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

2) กฎเกณฑ์ ให้ความหมายรวมถึงระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด ประกาศ หนังสือเวียน หนังสือสั่งการ คำสั่ง คำพิพากษา คำวินิจฉัยของศาลหรือคณะกรรมการ การตีความกฎหมาย การตอบข้อหารือ หรือแนวปฏิบัติ ตลอดจนเอกสารหรือการสั่งการที่เรียกชื่ออย่างอื่น บรรดาเฉพาะที่มีผลต่อการบังคับใช้หรือปฏิบัติตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือประชาชนเป็นการทั่วไป โดยหากท่านเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการเข้าถึง และเข้าใจกฎหมายของประชาชน จะจัดทำข้อมูลในรูปแบบกฎหมายฉบับอัปเดตด้วยก็ได้

3) คำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมาย โดยให้ท่านจัดทำคำอธิบายเพื่อให้ประชาชนเข้าใจได้ว่ากฎหมายฉบับนั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องใด และมีหลักการสำคัญที่จะมีผลใช้บังคับกับประชาชนในเรื่องใดบ้าง โดยสรุปสาระสำคัญของกฎหมายนั้นโดยสรุปเป็นข้อ ๆ พร้อมทั้งระบุหมวดหรือมาตราที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นไว้ เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบหรือสืบค้นรายละเอียดของกฎหมายได้โดยสะดวก และสามารถเพิ่มเติมเนื้อหาอื่นที่สมควรอธิบายให้ประชาชนทราบเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามหรือทำความเข้าใจกฎหมายนั้นได้โดยง่าย เช่น คำอธิบายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมายหรือผลกระทบที่อาจได้รับจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนั้น

การจัดทำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562 ให้ท่านพิจารณาดำเนินการภายในระยะเวลาดังต่อไปนี้

(1) หากหน่วยงานของท่านมีกฎหมายที่รับผิดชอบ **ไม่เกิน 5 ฉบับ** ให้จัดทำให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 26 พฤศจิกายน 2563

(2) หากหน่วยงานของท่านมีกฎหมายที่รับผิดชอบ **เกิน 5 ฉบับ** ให้จัดทำให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 26 พฤศจิกายน 2564

4) คำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยของศาลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่หน่วยงานของท่านเป็นผู้บังคับใช้ ทั้งนี้ ในการเผยแพร่ดังกล่าวควรพิจารณาเผยแพร่เฉพาะในส่วนที่เป็นแนวคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัย โดยไม่ระบุคดี

5) คำแปลกฎหมายเป็นภาษาอังกฤษ

c) การจัดทำข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล ให้ท่านพิจารณาจัดทำรูปแบบดิจิทัลซึ่งสามารถอ่านสืบค้น และนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้ด้วยเครื่องมือทางเทคโนโลยี (Machine Readable) โดยให้จัดทำในรูปแบบของไฟล์ที่สร้างจากโปรแกรมประมวลผลคำ (Word Processor) หรือไฟล์ที่เขียนโดยใช้ภาษาเอชทีเอ็มแอล (Hyper Text Markup Language - HTML) รวมทั้งจัดทำเป็นไฟล์พีดีเอฟ (Portable Document Format - PDF) ที่แปลงมาจากไฟล์ที่สร้างจากโปรแกรมประมวลผลคำซึ่งสามารถสืบค้นคำในเนื้อหาได้

d) ในส่วนของการเผยแพร่กฎ กฎเกณฑ์ หรือกฎหมายลำดับรองอื่น หากท่านเห็นว่ากฎเกณฑ์ดังกล่าวมีกฎหมายห้ามเปิดเผยหรือคุ้มครองให้ไม่ต้องเปิดเผย ท่านจะไม่เผยแพร่รายละเอียดบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้ ทั้งนี้ก็เพราะการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวอาจก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อความมั่นคงปลอดภัย หรือประโยชน์ของประเทศหรือเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของบุคคล

e) หน่วยงานของท่านควรเตรียมพร้อมให้มีระบบรับรองเรียนในกรณีที่คุณใดเห็นว่า กฎเกณฑ์ที่เผยแพร่ไว้ในระบบกลางหรือระบบสารสนเทศของหน่วยงานของท่านอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของตนเองหรือผู้อื่นซึ่งอยู่ในความดูแลของตน มีสิทธิแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เผยแพร่กฎเกณฑ์นั้นปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

f) ขอให้ท่านดำเนินการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ในระบบกลาง (หรือระบบสารสนเทศของหน่วยงานของท่านในระหว่างที่ระบบกลางยังไม่เปิดให้บริการ) ให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่กฎหมายหรือกฎเกณฑ์นั้นมีผลใช้บังคับ
